

ADVIES

**Ontwerpbesluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering
houdende oplegging van sociale clausules bij de toekenning van
overheidsopdrachten in het kader van de uitvoering van
investerings van openbaar nut**

18 januari 2018

Aanvrager	Minister-Voorzitter Rudi Vervoort
Aanvraag ontvangen op	29 november 2017
Aanvraag behandeld door	Commissie Economie – Werkgelegenheid – Fiscaliteit - Financiën
Aanvraag behandeld op	9 januari 2018
Advies uitgebracht door de plenaire zitting op	18 januari 2018

Vooraf

Het sluiten van overheidsopdrachten voor werken is op het niveau van het gewestelijk Bestuur, de Brusselse paragewestelijke instellingen en de gemeenten aan sociale clausules onderworpen indien deze werken gedeeltelijk of volledig door het Gewest worden betoelaagd. Deze beslissing is ingeschreven in een besluit van 22 april 1999 en wordt uiteengezet in een omzendbrief die vervolgens aan de gemeenten werd bezorgd.

De regels betreffende de sociale clausules werden vervolgens vastgelegd in een ordonnantie van 8 mei 2014 betreffende de invoeging van sociale clausules in de overheidsopdrachten. Deze bevat een geheel van regels op dit vlak en verleent aan de aanbestedende overheden de mogelijkheid om in hun bestekken sociale clausules op te nemen, zoals deze die door voornoemde ordonnantie worden bepaald.

Terzelfder tijd heeft de Directie Lokale Overheidsopdrachten van het Bestuur Plaatselijke Besturen (BPB) vanaf 2013 een WG Sociale Clausules opgericht. Deze werkgroep is samengesteld uit verschillende actoren (verschillende directies van de GOB, ACTIRIS, evenals andere deskundigen in functie van de dagorde) die bij deze thematiek betrokken zijn, en is overgegaan tot een breder onderzoek van de materie op basis van de ervaringen van de operatoren en de gemeenten, teneinde de bestaande clausules aan te passen en aan te vullen.

Gelet op de aanbevelingen van de terreinactoren in het kader van de WG Sociale Clausules, evenals op het feit dat het besluit van 22 april 1999 niet de mogelijkheid voorziet om sociale clausules van het type “beroepsopleiding” op te nemen, wordt voorgesteld om dit besluit in te trekken teneinde een nieuw besluit te nemen dat de regels bepaalt die inzake sociale clausules van toepassing zijn bij het sluiten van overheidsopdrachten in het kader van de uitvoering van investeringen van openbaar nut.

Dit ontwerpbesluit bepaalt het algemeen kader van de verplichting om sociale clausules op te nemen in de opdrachten voor werken die in het kader van de ordonnantie van 16 juli 1998 worden betoelaagd. Het bevat de twee soorten van toegestane sociale clausules en de voorziene drempel om deze verplicht te maken, evenals de noodzakelijke voorwaarden voor de toekenning van een afwijking voor bijzondere werken.

Advies

1. Algemene beschouwingen

De Raad neemt akte van het plan van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering om het besluit van 1999, dat sociale clausules oplegt in het kader van betoelaagde opdrachten voor werken, te vervangen door een nieuw besluit dat de opname van sociale opleidingsclausules mogelijk maakt.

Overeenkomstig de aanbevelingen die in 2017 in het kader van het verslag van de werkgroep “Bestrijding van de sociale dumping” werden geformuleerd, vraagt **de Raad** dat er behalve sociale clausules in de strikte zin van het woord ook anti-dumpingclausules zouden kunnen worden opgenomen in het kader van de betoelaagde opdrachten voor werken. Deze moeten met name betrekking hebben op de kennis van de taal op de werven, het recht op een degelijke woning en op

deftig voedsel, de naleving van de wetgeving inzake welzijn van de werknemers (gezondheid, veiligheid, arbeidsduur...), het verbod om een werf aan een onderaannemer toe te vertrouwen indien de onderneming beroep doet op het systeem van economische werkloosheid, de herinnering aan de solidaire aansprakelijkheid bij onderaanneming, met name bij het nalaten van zijn verplichtingen inzake loon- en fiscale schulden, de administratieve formaliteiten die voor Belgische en gedetacheerde werknemers moeten worden vervuld, of nog, de registratie van de werken en de werknemers op een werf.

Teneinde te vermijden dat de sociale clausules de ondernemingen ertoe zouden aanzetten om bestaand personeel te ontslaan of technisch werkloos te maken teneinde het te vervangen door werknemers die worden aangeworven via sociale clausules, vindt **de Raad** dat de sociale clausules geen verplichtingen van het type « x % van het personeel onder arbeidscontract » zouden moeten opleggen, maar eerder verplichtingen volgens dewelke de nieuwe aanwervingen ten belope van x % aan het doelpubliek worden voorbehouden.

De Raad herhaalt bovendien dat de sociale inschakelingsclausules het voorwerp moeten uitmaken van een sectorale omkadering, en meer bepaald in de bouwsector.

In het kader van het ontwerpbesluit onthaalt **de Raad** op positieve wijze dat ACTIRIS de aanbestedende overheid bijstaat teneinde de controle van de naleving van de sociale clausule te verzekeren. Zo zullen de consultants van ACTIRIS zich op werven mogen begeven om na te gaan of de sociale clausule op correcte wijze is uitgevoerd.

2. Bijzondere beschouwingen

1. Artikel 1 : Type van clausules

Teneinde de coherentie met de ordonnantie van 8 mei 2014 betreffende de invoeging van sociale clausules in de overheidsopdrachten te verzekeren, vraagt **de Raad** een uitbreiding van de sociale clausules die in het ontwerpbesluit worden overwogen tot alle soorten van sociale clausules die in artikel 7 van de ordonnantie van 8 mei 2014 zijn voorzien. Hij is namelijk van oordeel dat het door de sociale clausules in het ontwerpbesluit bedoelde publiek te limitatief is en dat het bijvoorbeeld spijtig is om te moeten vaststellen dat jongeren van 18 tot 25 jaar, die een alternerende opleiding volgen, deze clausules niet kunnen genieten voor een eerste beroeps- en opleidingservaring. Hij betreurt dat dit ontwerpbesluit vandaag een concurrentieverstoring zou kunnen veroorzaken tussen verschillende onderwijs- en/of inschakelingssystemen, met name ten opzichte van de EFPME en de CEFA, bij het zoeken naar plaatsen in ondernemingen.

De vertegenwoordigers van de representatieve werkgevers- en middenstandsorganisaties vragen om punt 1 van artikel 1 te verduidelijken teneinde zich ervan te vergewissen dat geen enkele soort van arbeidsovereenkomst, zoals de contracten voor uitzendarbeid, die voldoet aan de regels van de bevoegde paritaire comités, zou worden uitgesloten.

2. Artikel 3, punt 8

De Raad vraagt om Bruxelles Formation toe te voegen wanneer er sprake is van FPIE/IBOO.

3. Artikel 4

De Raad stelt zich vragen bij de definitie die door de Regering in artikel 4 van het ontwerpbesluit wordt gegeven aan een “opdracht die een beroep op zeer deskundig en hooggeschoold personeel veronderstelt.” Hij vraagt om een verduidelijking van het type opdracht en het personeelsniveau waarvan sprake is.

De Raad is bovendien de mening toegedaan dat een andere afwijking mogelijk zou moeten zijn, namelijk wanneer de arbeidsintensiteit te zwak is in verhouding tot de andere posten van de opdracht.

4. Artikel 5 : totale of gedeeltelijke niet-uitvoering van de clausule

De Raad vraagt zich af of de penaliteit ook van toepassing zal zijn bij de totale of gedeeltelijke niet-uitvoering van de clausule bij een gebrek aan gezochte profielen. Hij is van oordeel dat er geen sanctie moet zijn indien de nodige stappen werden ondernomen om voor de sociale clausule kandidaten te vinden.

5. Tegenstrijdigheden met de ordonnantie van 8 mei 2014

De Raad stelt vast dat de nota aan de Regering aangeeft dat dit ontwerpbesluit geen inbreuk vormt op de ordonnantie van 8 mei 2014 betreffende de invoeging van sociale clausules in de overheidsopdrachten. Hij wenst evenwel op verschillende tegenstrijdigheden te wijzen tussen het ontwerpbesluit en de beginselen van de ordonnantie, waaronder met name :

- Artikel 7 van de ordonnantie dat bepaalt dat de keuze van de sociale clausules aan de inschrijver wordt overgelaten.

De Raad betreurt dat artikel 3 van het besluit deze keuze van het type of de combinatie van soorten van clausules - bepaald in de lijst van de aanbestedende overheid - niet overlaat aan de inschrijver.

In het kader van dit ontwerpbesluit, dat specifiek betrekking heeft op de door het Gewest betoelaagde opdrachten voor werken, vraagt **de Raad** aan de Regering om de instelling van een mechanisme te onderzoeken dat gelijkaardig is met dat van de flexibele sociale clausules dat sedert verschillende jaren in Wallonië en meer recentelijk in het kader van de overheidsopdrachten van Citydev wordt toegepast. De keuze voor de flexibele sociale clausule zou de ondernemingen moeten toelaten om met de systemen en operatoren inzake opleiding te werken die zij kennen en waarop zij gewoonlijk beroep doen. De vergelijkbaarheid van de offerten moet bovendien worden gewaarborgd door de bepaling – vooraf - van equivalenties tussen de verschillende soorten clausules door de aanbestedende overheid.

- Artikel 5 van het ontwerpbesluit dat financiële sancties voorziet voor aanbestedende overheden. **De Raad** onderstreept dat deze niet zijn voorzien in de ordonnantie van 2014 en ernstige financiële schade kunnen berokkenen aan de begunstigden van de toelagen.

*
*   *